

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ»**

Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність	С4 «Психологія»
Освітня програма	Психологія
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Компонент освітньо-професійної програми	обов'язковий
Мова викладання	Українська
Форма навчання	Заочна
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	5 / 150
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 10 год.
	Практичні – 10 год.
	Самостійна робота – 130 год.
Форма підсумкового контролю	Залік
Викладач	Клочко Алла Олексіївна, доктор психологічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	klochko_alla@ukr.net +380(67)-426-15-48
Сторінка курсу на платформі Teams	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти цілісної системи теоретичних знань і практичних умінь у галузі психології лідерства та командної взаємодії; оволодінні сучасними концепціями лідерства, технологіями формування і розвитку ефективних команд, інструментами мотивації, асертивної комунікації та управління конфліктами; розвитку лідерських компетентностей, емоційного інтелекту та резильєнтності; формуванні здатності здійснювати психологічний супровід команди в умовах змін, невизначеності та організаційних викликів.

Завдання навчальної дисципліни: сформувані у здобувачів ґрунтовне розуміння психологічних механізмів лідерства, влади та групової взаємодії; розвинути практичні навички управління командою, фасилітації групових процесів і конструктивного вирішення конфліктів; виробити здатність застосовувати сучасні моделі мотивації та зворотного зв'язку в реальних організаційних контекстах; забезпечити оволодіння стратегіями профілактики вигорання, збереження психологічного ресурсу лідера та підтримки командної ефективності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

психологічну природу лідерства, основні теорії та сучасні концепції лідерської поведінки;

особистісний профіль лідера: компетентнісні, емоційні та характерологічні складові;

стили лідерства та критерії їх ситуативного вибору в умовах сучасних організацій;

психологічні механізми влади, впливу та формування довіри у команді; закономірності формування, розвитку та функціонування ефективних команд;

принципи асертивної комунікації та технології конструктивного зворотного зв'язку;

психологічну природу командних конфліктів, їх динаміку та стратегії управління;

сучасні теорії та моделі мотивації персоналу і практичні інструменти їх застосування;

феномен емоційного вигорання лідера і команди, методи його профілактики та подолання;

стратегії лідерської поведінки в умовах організаційних змін і невизначеності

уміти:

застосовувати сучасні концепції лідерства для аналізу реальних управлінських ситуацій;

визначати власний лідерський стиль і гнучко адаптувати його до потреб команди та контексту;

будувати ефективну асертивну комунікацію, надавати конструктивний зворотний зв'язок і управляти груповими обговореннями;

формувати і розвивати команду на різних стадіях її становлення, підтримувати згуртованість і синергію;

діагностувати командну динаміку, рольову структуру та міжособистісні процеси у групі;

застосовувати стратегії конструктивного управління конфліктами та переговорного процесу;

розробляти та впроваджувати системи мотивації з урахуванням індивідуальних потреб членів команди;

розпізнавати ознаки вигорання у собі та команді і застосовувати інструменти енергетичного менеджменту;

здійснювати психологічний супровід команди в умовах змін, стресу та організаційної невизначеності.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, у тому числі іноземною мовою.

ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності, оцінювати їх ефективність.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психологічна природа лідерства.

Тема 2. Особистісний профіль лідера.

Тема 3. Стили лідерства та їх ситуативна ефективність в умовах сучасних організаціях.

Тема 4. Лідерство і влада: психологічні механізми впливу, авторитету та довіри.

Тема 5. Команда як соціально-психологічний феномен: структура, типологія та умови ефективності.

Тема 6. Психологія формування та розвитку команди.

Тема 7. Асертивна комунікація та зворотний зв'язок у командній взаємодії.

Тема 8. Конфлікти в команді: психологічна природа, динаміка та стратегії управління.

Тема 9. Мотивація членів команди.

Тема 10. Емоційне вигорання та енергетичний менеджмент лідера і команди.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Іцхак Адізес «Командне лідерство. Як керувати сильними менеджерами. «Наш формат», 2019. 304 с.

2. Кифяк В. Інструменти командоутворення. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2022. 165 с.

3. Костишин Н. С. Психологічні особливості лідера нового покоління, згенеровані за екстремальних умов. Суспільство в умовах емерджентного розвитку : моногр. / за ред. канд. екон. наук, доц. Н. Є. Кульчицької. Чортків : ЗУНУ. 2023. 364 с.

4. Лідерство та комунікації в організації : навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.

5. Лук'янчук О. М. Лідерство та робота в команді: конспект лекцій, Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. 229 с.

6. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононец Н. В. Основи лідерства: електронний посіб. Полтава: ПУЕТ, 2018. 241 с.

7. Освітнє лідерство: від теорії до практики : монографія / авт. кол.; за наук. ред. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ; Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2021. 296 с.

8. Психологічні засади лідерства в системі стратегічних комунікацій: навч. посіб. / Н. Г. Іванова, О. О. Паливода, Ю. І. Андрусин та ін. Київ: НА СБУ, 2022. 120 с.

9. Романовський О. Г., Пономарьов О. С., Гура Т. В., Книш А. Є., Бондаренко В. В. Психологія управлінської діяльності лідера: навч. посіб. Харків: ХП, 2017. 100 с.

10. Романовський О. Г., Шаполова В. В., Квасник О. В., Гура Т. В. Психологія тимбилдингу: навч. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2017. 92 с.

11. Федулова С.О. Сучасні стратегії лідерства: міжнародний аспект : навч. по-сіб. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. 80 с.

Допоміжні

1. Антонюк Р. Особиста ефективність як основа лідерської продуктивності керівника організації. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. Вип. 3. С. 11–21.

2. Вербовська Л. С., Боднар Г. Ф., Микитюк Н. Є. Технології лідерства в організації: конспект лекцій. Івано-Франківськ: «ІФНТУНГ», 2021. 80 с.

3. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Загинайло В. А. Роль лідерства та комунікацій у забезпеченні розвитку сучасних підприємницьких структур. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2022. № 5. С. 75–83.

4. Каламан О. Б., Пурцхванідзе О. В. Трансформаційне лідерство: оптимальний стиль роботи команди в публічній сфері. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 109–114.

5. Ключко А.О. Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій : монографія. Біла Церква, 2021. 300 с.

6. Книш А. Є. Емоційний інтелект лідера у сфері бізнесу : навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Романовського, С. В. Калашникової. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.

7. Кожушко Л. Ф., Пахаренко О. В. Лідерство та управління командою: метод. вказівки. Рівне: НУВГП, 2022. 52 с.

8. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій / укл.: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 175 с.

9. Мошонська Д. Стрес в умовах війни та можливі шляхи його опанування. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. № 158. С. 189–192.

10. Обов'язкові складові особистості харизматичного лідера як запорука його успіху. О. Романовський та ін. *Лідер. Еліта. Суспільство*. 2017. №1. С. 60–73.

11. Фроленкова Н.А. Комуникативна компетентність лідера в управлінні командою та кадровому менеджменті. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2023. Вип. 2(102). С. 349–358.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://dnpb.gov.ua>

2. Електронна бібліотека НАПН України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua>

3. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

4. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua

5. Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://binpo.com.ua>

